DOI: https://doi.org/10.32782/PPSS.2023.1.99

ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Вадим Іванович КОЛОМІЄЦЬ,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права
https://orcid.org/0009-0001-9814-6619

EXPERIENCE OF THE UNITED STATES OF AMERICA IN THE INTERACTION OF PRE-JUDICIAL INVESTIGATION AUTHORITIES

The author singles out the elements of the organization of cooperation between the pretrial investigation bodies of the USA, which should be used in Ukrainian realities: 1) create conditions under which various law enforcement agencies in the process of solving complex cases can independently combine their resources, in particular: economic, human, technological; 2) to develop a single information system that will combine information on crimes, wanted persons and objects, as well as on weapons and drugs; 3) to develop an effective system of distribution of competence between various subjects of interaction of pre-trial investigation, which should be built taking into account the specifics of the levels of the corresponding joint activity.

На сьогоднішній день у Сполучених Штатах Америки сформовано досить ефективну систему правоохоронних органів, які, в тому числі, здійснюють діяльність спрямовану на проведення досудових розслідувань. Зауважимо, що серед федеральних органів найчастіше функцію досудового розслідування здійснюють ФБР, Служба розслідувань і безпеки Міністерства торгівлі, Бюро з наркотиків та Секретна служба Міністерства фінансів, Федеральне бюро міграції і натуралізації, Митне бюро і багато інших. Розслідуванням займаються поліцейські органи штатів (крадіжки, грабежі та інші злочини, відповідальність за які передбачена законами окремих штатів), а також шерифи. У структурі багатьох поліцейських організацій діють відділи розслідувань, відділи детективів і криміналістичні лабораторії [1].

Тож, у США функціонує досить розгалужена система суб'єктів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування, з якими свою діяльність здійснюють паралельно приватні детективні агентства, за плату замовника. Агенти розшукових бюро часто виступають у суді як свідки обвинувачення, і на їхніх показаннях ґрунтуються вироки. У більшості випадків кримінальне переслідування порушується й ведеться поліцією, федеральним бюро розслідування (ФБР) й органами атторнейської служби. До складу поліції входять численні установи, які створюються різними гілками влади. Розрізняють поліцію федеральну, поліцію штатів та місцеву поліцію. Федеральна поліція включає ФБР, яке підпорядковується міністру юстиції (генерал-атторнею) США та розслідує найнебезпечніші злочини, що переслідуються за федеральним законом і законами штатів. Діяльність інших федеральних органів розслідування в межах поліції визначена федеральним законодавством з урахуванням їхньої належності до тієї чи іншої гілки виконавчої влади. Начальник поліції підпорядковується губернатору. Не існує чіткого розмежування компетенції феде-

© Коломієць В. І., 2023

ральних органів розслідування й відповідних органів у штатах, оскільки відповідальність за деякі злочини може бути передбачена й федеральним законом, і законом штату. Місцева поліція являє собою різні за структурою поліцейські сили [2; 3].

Тож, можемо виокремити наступні загальні особливості проведення досудового розслідування в Сполучених Штатах Америки:

1) наявність ефективної системи розподілу повноважень між федеральними та місцевими органами, що уповноважені здійснювати досудове розслідування. Так, у США існує дворівнева система правоохоронних органів: федеральні та місцеві органи. Федеральні відомства відповідають за розслідування злочинів, що мають транскордонний характер або становлять загрозу для національної безпеки США. В свою чергу місцеві правоохоронні інституції відповідають за розслідування злочинів, що вчиняються на території певного штату або округу.

2) для розслідування особливо складних або резонансних злочинів часто створюються спільні слідчі групи, до складу яких входять представники федеральних та місцевих органів;

3) слідчі у США мають широкі повноваження, в тому числі право на обшук, затримання та допит підозрюваних.

4) досудове розслідування у США здійснюється відповідно до Кримінального кодексу США. Цей кодекс визначає правові засади досудового розслідування, зокрема, порядок його проведення, повноваження слідчих та права підозрюваних.

Тож, із виділених вище особливостей слідує, що в системі досудового розслідування США взаємодія різних органів відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності та успішності правосудних процесів. Досудове розслідування може розпочатися з ініціативи поліції, яка виявляє можливі порушення закону, або від федеральних агентств, які надають інформацію про ймовірні злочини. Наприклад, Федеральне бюро розслідувань (FBI) може отримати від Агентства з контролю за алкоголем, тютюном, вогнепальною та вибуховою продукцією (ATF) інформацію щодо можливих порушень закону. Органи розслідування активно обмінюються інформацією, сприяючи ефективному аналізу та виявленню фактів злочинів. Це включає обмін даними, свідченнями та іншою інформацією, що допомагає в утворенні повноцінної картини подій. Крім того, координація дій між агентствами грає важливу роль у впорядкуванні та оптимізації розслідування. Різні агентства можуть взяти на себе певні аспекти розслідування, враховуючи свою спеціалізацію та компетенцію. Під час судового процесу фактично всі Агентства співпрацюють з Прокуратурою США, об'єднуючи зусилля для представлення доказів та забезпечення успішного вирішення справи у суді. Це може включати спільні дії щодо підготовки свідків та представлення необхідних доказів. У великих та складних справах об'єднання ресурсів різних агентств стає критичним для ефективного розслідування. Кожне агентство вносить свою експертизу та ресурси для вирішення конкретних завдань.

З огляду на зазначене вище цілком справедливим буде підкреслити, що у США ефективність роботи суб’єктів досудового розслідування напряму залежить від якості взаємодії відповідних органів державної влади. Підтвер-

© Коломієць В. І., 2023

дженням цього є і правозастосовна практика. Так, у 2023 році для розслідування терористичного акту, який стався в Нью-Йорку, була створена спільна слідча група, до складу якої входили представники ФБР, поліції Нью-Йорка та інших місцевих органів ОДР. У 2022 році для розслідування діяльності організованої злочинної групи, яка займалася контрабандою наркотиків, була створена спільна слідча група, до складу якої входили представники ФБР, DEA та інших федеральних органів ОДР.

Таким чином, проведений аналіз дає змогу виокремити наступний позитивний досвід США, який слід використати в українських реаліях. Зокрема, вбачається необхідним: 1) створити умови, за яких різні правоохоронні органи в процесі вирішення складних справ зможуть самостійно об'єднувати свої ресурси, зокрема: економічні, людські, технологічні; 2) розробити єдину інформаційну систему, яка об'єднає інформацію про злочини, розшукуваних осіб та предметів, а також про зброю і наркотики. Ця система може бути створена на базі вже існуючих інформаційних систем, таких як Єдиний реєстр досудових розслідувань та Єдина інформаційна система правоохоронних органів; 3) розробити ефективну систему розподілу компетенції між різними суб'єктами взаємодії досудового розслідування, яка має будуватись з урахуванням специфіки рівнів відповідної спільної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Калатур М. В. Організація та функціонування системи слідчих органів країн північної та південної Америки. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2019. Вип. 1. Т. 2. С. 205- 211.

2.Джурканин Т.Д. Кадровое обеспечение полиции США: [монография] / Т.Д. Джурканин, О.В. Негодченко, В.А. Сергевнин. Х.: Изд-во Нац. ун-та внутр. Дел, 2003. 360 с.

3. Галунько В.М. Органи слідства в державах різних правових систем та в Україні: порівняльний аналіз. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки».* 2016. № 6 (2). С. 50–52.

© Коломієць В. І., 2023